

Politiek- juridische dimensie

Zittingszaal 14 Groningen

Dit ga je doen

- je gaat een tekst lezen met verslagen van rechtszittingen in Groningen
- je vormt een mening over één van de verhalen die je hebt gelezen.

Dit heb je nodig

- Computer voor het uitwerken van het verslag

Stap A Voorbereiding

1. Lees de vijf hoofdstukken van "Zittingszaal 14"

Stap B Uitvoering

2. Kies een van de vijf verhalen uit.
3. Schrijf van het gekozen verhaal een korte samenvatting van de inhoud. Wie is de verdachte, wat is zijn achtergrond en wat gebeurde er in zijn verhaal. Dit is minimaal een half a4-tje
4. Beschrijf waarom je juist voor dit verhaal hebt gekozen. Wat sprak je aan in het verhaal en waarom?
5. Beschrijf je mening over het vonnis van de rechter, ben je het eens met de opgelegde straf of niet? Leg ook uit waarom wel of waarom niet.

Stap C Presentatie

6. Maak een groepje met drie medestudenten. Bespreek met elkaar de verhalen die jullie hebben gelezen. Maak als groep een kort verslag van dit gesprek. Wie heeft welk verhaal gelezen en wat waren de meningen en wat viel jullie op?

Stap D Afsluiting

7. Vul het reflectieformulier in. Voeg de reflectie, jouw verslag en het gezamenlijk verslag toe aan je portfolio.

Reflectieformulier

	• <i>naam:</i>	
	• <i>datum:</i>	
Situatie	Omschrijf in het kort wat de opdracht was.	
Taak	Wat was jouw taak in de opdracht?	
	Wat was jouw rol in de groep?	
Actie	Hoe heb je je opdracht uitgevoerd?	
	Hoe heb je samengewerkt?	
Reactie	Hoe reageerde je groep op jouw aandeel?	
	Welke reacties kreeg jouw groep?	
Reflectie	Welke vaardigheden heb je gebruikt?	
	Wat heb je goed gedaan?	
	Hoe kun je die goede eigenschappen in een volgende opdracht inzetten?	

ZITTINGSZAAL 14

Inhoudsopgave

- ✓ Verkeerde keus
- ✓ Veilige plek
- ✓ Vuurwerkkramp
- ✓ Lauwersoog
- ✓ Kwič,Kwač en Kweč

Verkeerde keus

Zittingszaal 14 van de rechtbank Groningen is wel wat gewend, maar vandaag wordt 14 zwaar op de proef gesteld.

Meer levensellende is er zelden uitgestort.

In het verdachtenbankje zit een wanhopige vrouw.

Niet alleen omdat ze daar zit, maar ook omdat ze al 25 jaar wanhopig is.

Ze is nu 30.

Op 13 augustus 2005 stak ze haar vriend, kort nadat die stomdronken in slaap was gevallen, dood. De gemeentelijke schouwarts stelde een uurtje later weinig tekenen van worsteling of verzet vast.

Christine wist niet zeker dat hij dood was, dat hoorde ze pas later op het politiebureau. Na het steken had ze zich buiten in de bosjes verstoppt, met dat grote mes in haar bebloede handen, omdat ze vreesde dat hij haar achterna zou komen.

Zo belde ze, even voor middernacht, panisch 112.

Pas tien minuten later, toen de politie er was, voelde ze zich veilig.

Hoeveel ellende kan een mens verdragen?

Haar ouders onthielden haar warmte.

Die dronken en gebruikten drugs.

Op school werd ze gepest, ze was het pispaaftje.

Vanaf haar zevende werd ze door haar vader seksueel misbruikt.

Dat ging door tot ze vijftien was.
Haar dronken drugsmoeder wist het en deed niets.

Toen ze 17 was, ontmoette ze hem.
Ze viel voor hem, al na een paar weken letterlijk, want toen begonnen de mishandelingen. Thuis, maar ook in en rond de cafés aan het Marktpllein in Winschoten. Soms werd ze zo afgetuigd, dat ze het bewustzijn verloor.
Niemand zei er wat van, want hij had een gewelddadige reputatie.

Eenmaal zocht ze haar toevlucht tot het Blijf van mijn Lijf-huis in Groningen.
Na twee dagen stond hij op de stoep en dreigde het oord op te blazen.
Toen moest Christine het vluchtoord verlaten.

Even raakte de verkering uit en hadden beide een ander. In 2000 kwamen ze elkaar weer tegen en was hij ineens lief en vol aandacht.
Ze sloeg waarschuwingen van zijn vrienden in de lucht, dacht dat hij was veranderd.
'Omdat ik zo eenzaam was.'

Al vrij snel gingen ze weer samenwonen en nog sneller ging het weer mis.
Ze werd nu wekelijks wel een keer in elkaar geslagen en verkracht.
Vaak zei hij, nuchter of niet, haar te zullen vermoorden, bijvoorbeeld als ze geen bier in huis had gehaald.
Omdat het geld op was.
Hij zei ook: als je zwanger raakt, snij ik het kind uit je buik.
Haar hond, haar enige alles, had hij al 'afgeknald'.

Terwijl hij werkte aan zijn strafblad vol geweld, leefde zij 24 uur per dag in doodsangst. Haar omgeving wist ook nu wat er aan de hand was, maar bleef zwijgen. Christine vluchtte in de drank en bedekte haar blauwe ogen met een zonnebril.

De rechters willen weten: 'Waarom heeft u nooit aangifte gedaan?'

Christine zegt van wel, in het verleden zelfs een paar keer. Maar dan stond hij na 48 uur weer voor de deur en dan moest ik er aan geloven. 'Daarna durfde ik geen aangifte meer te doen.'

Rechters vragen: 'Waarom ging u niet weg, weg bij hem?'

Christine: 'Hij was overal, overal had hij zijn mannetjes. Waar zou ik heen moeten? En hoe? Had ik een nieuwe identiteit moeten aannemen? Hoe dan? Ik was liever dood. Het is moeilijk uit te leggen. Alleen lotgenoten snappen zoiets.'

De rechters knikken.

Een paar keer zocht ze professionele hulp, maar dan waren er wachtlijsten.

En daarna moest ze therapeutisch kleien en knutselen. Voor praten met iemand had niemand tijd. Ze hield haar huisarts op de hoogte en die stelde aan de hand van de vele blauwe plekken en andere kwetsuren medisch vast dat het heel aannemelijk was dat ze stelselmatig werd mishandeld.

Op de avond van 13 augustus was hij bij haar.

Hij was in 2004 tot drie jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens poging tot doodslag op drie mannen die hij met een bijl te lijf was gegaan.

Op 13 augustus had hij zijn eerste weekendverlof van justitie.

Ze bezochten kennissen.

Hij was opgefokt en wilde iemand met wie hij een appel te schillen had – een van die drie mannen – met zijn vuurwapen afknallen.

Hij raakte – in strijd met de regels van het proefverlof – ladderzat. Met de taxi gingen ze naar huis.

Daar zette hij een mes op haar buik.

Hij wist niet dat ze zwanger was.

Zij wel en besepte dat ze haar zwangerschap, achttien weken dan, steeds moeilijker voor hem zou kunnen verbergen.

Ze achtte hem ertoe in staat.

Hij ging naar bed, zij liet de hond uit.

Toen ze bij thuiskomst de deur per ongeluk te hard dicht-sloeg, schold hij haar uit en dreigde. Christine wist, morgen-vroeg ben ik weer aan de beurt. Ineens was er die klik in het hoofd.

Ze zegt tegen de rechters: 'Alsof ik door een tunnel liep, liep ik naar het mes dat boven de televisie hing. Het was een robotachtig gevoel. Ik liep naar de slaapkamer en stak. Ik wilde hem niet doden. Ik wilde hem pijn doen.'

Ze stak dertien keer. Op het politiebureau hoorde ze dat hij dood was.

De psychiater en psycholoog stellen vast: posttraumatische stressstoornis, verminderd toerekeningsvatbaar. Deze vrouw leefde niet, maar probeerde te overleven.

De psychiater: 'Er is sprake geweest van bewustzijnsvernauwing. De zwangerschap verhoogde haar psychische kwetsbaarheid. Haar daad kan gezien worden als een primitieve vorm van overlevingsmechanisme.'

De psychiater zei ook: 'Het is een heel begrijpelijke, maar verkeerde keus geweest. Maar ze heeft er wel haar leven en dat van haar kind mee gered.'

Dit laatste schreef ook de arts die haar had onderzocht op een ansichtkaartje dat hij naar de gevangenis had gestuurd.

De officier van justitie stelt zichzelf hardop veel vragen. Kon Christine niet anders dan hem doden? Is er sprake van psychische overmacht? Had ze de opzet tot doden? Of was er geen sprake van een weloverwogen keuze? Geen kalm beraad? Was het noodweer, noodweer-exces? Is haar wilsvrijheid door de enorme druk waaronder ze leefde, aangetast? Moet ze straf en zo ja, wat doet recht?

De officier van justitie zegt uiteindelijk: 'Dat ze van hem afwilde, is heel begrijpelijk, maar de manier waarop is niet goed geweest. Hij, geen lieverdje, verdiende het niet zo te sterven. Zijn familie is leed aangedaan en de maatschappij is door dit delict geschokt geweest. Ze had bij hem weg moeten gaan.'

Wat recht doet?

De officier van justitie eist een gevangenisstraf van vijf jaar. Daarnaast moet Christine zijn familie 800 euro betalen, omdat onder meer de bloemen op het graf niet door de uitvaartverzekering werden gedekt.

Het kind is onlangs geboren en maakt het heel goed in de vrouwengevangenis.

vonnis

De rechtbank ziet het anders dan de officier van justitie. De rechtbank acht doodslag bewezen, maar Christine wordt ontslagen van rechtsvervolging. Volgens de rechters stond zij onder zodanige psychische druk dat ze zich niet kon onttrekken aan H. De jarenlange mishandelingen en het feit dat ze zwanger was, leidde op die fatale avond tot een bewustzijnsvernauwing waarbij het nemen van rationele beslissingen niet meer mogelijk was. Psychische overmacht. De wet bepaalt dat dan geen straf kan worden opgelegd.

Veilige plek

Geen rechtszaak is hetzelfde, maar ik schat dat vier van de vijf strafzittingen routinezaken zijn. Die zijn voorspelbaar en vragen niet het uiterste van de advocaat, de officier van justitie en ook niet van de rechters.

Hedenochtend: om kwart voor tien een ontuchtzaak met Erik, om half twaalf een overval met Joost. Op zich niets bijzonders, het gaat in zittingszaal 14 van de Groninger rechtbank week in, week uit over dit soort akeligheden.

Maar om kwart voor tien en om half twaalf verschijnen twee verdachten met verrassingen. De rechters zijn er merkbaar niet op voorbereid.

Rechters tegen de 43-jarige Erik: 'U kunt niet zonder externe structuur.'

Erik knikt en grimast wat, terwijl zijn linkeronderbeen op en neer wipt.

Geen idee wat die rechters nou willen of bedoelen.

Erik is zwakbegaafd.

'Ja', zegt hij volmondig. 'Dat is zo. Kortom.'

De rechters vertellen dat er een dag eerder een e-mailtje bij de rechtbank is binnengekomen waarin staat dat hij voor verminderd toerekeningsvatbaar moet worden gehouden.

Erik: 'Oh, dat is fijn. Bedankt.'

Van de officier van justitie krijgt Erik – niet cynisch bedoeld

– een complimentje. ‘Deze verdachte heeft een diepgaand inzicht in zijn eigen problematiek. Dat maak je zelden mee.’

De officier van justitie zegt dat nadat Erik herhaaldelijk had gezegd dat het misschien maar beter is dat hij achter de tralies gaat, misschien wel net zo lang tot hij doodgaat.

Een vinger draait om zijn rechteroor: ‘Er zitten factoren in mijn hoofd.’

Twintig jaar lang heeft hij zijn leven geleefd in psychiatrische inrichtingen. En dan mag hij eindelijk op zichzelf, in een flatje in Stadskanaal.

Hij heeft een brommobiel en een computer.

En kinderen in de buurt.

Hij vindt het goed dat die kinderen rondscheuren in zijn wagentje en dat ze bij hem thuis computeren. En zijn pornofilms bekijken. En dat ze hem zo nu en dan bevredigen. Twaalf, dertien jaar zijn die jongens. Erik ziet het als een spel. Soms betaalt hij voor pijpen en aftrekken een paar euro.

Hij had op het politiebureau moeten komen.

De politie wil hem aanspreken op dat gedoe met zijn brommobiel, dat die kinderen daar zomaar in mogen rijden. De buurt had geklaagd. Op het bureau vertelt Erik enthousiast dat er nog veel meer gebeurde.

Dat hij ook seks heeft met die kinderen.

‘Nee, niet goed. Maar de factoren...’

Rechters vragen of Erik ook fantasieën heeft.

Tikkeltje ondeugend: ‘Jahaaa.’

Die heeft hij zeker.

Klassieke pedofiel, stelt de officier van justitie kundig vast.

‘De wetgever is hier duidelijk, je blijft hoe dan ook met je

poten van kinderen af.' De eis luidt zes maanden cel en tbs met voorwaarden.

Erik zegt zich te realiseren dat hij, gezien zijn verleden, dan heel lang vast kan komen te zitten. Glimlachend: 'Dan moet ik wel een nieuwe hobby zoeken. Dat lijkt me leuk.'

Malle Erik wordt afgevoerd, Joost is aan de beurt.

Joost, 36 jaar, heeft in Hoogezand de Q8-pomp overvallen, bij de C1000 drie pakken kipfilet gestolen en bij de Formido twee dopsleutelsets. De pompbediende heeft hij bedreigd met een koevoet die hij kort daarvoor bij de Welkoop had gekocht. De buit bij Q8 bedraagt 630 euro.

Maar daar gaat het Joost niet om.

Zegt: 'Ik heb het gedaan omdat ik gepakt wilde worden. Ik ben een junk. Ik moet overleven. Zou ik nog langer op straat zijn, dan had ik het niet overleefd. Ik kon niet anders.'

Van alles heeft hij geprobeerd.

In winkels jat hij bewust voor het oog van de beveiligingscamera's.

Hij meldt zich bij de politie, maar die sturen hem keer op keer het bos in.

Hij biecht een gewapende straatroof op, in 1995, op een vrouw in Hoogeveen. De politie kan daar niks mee, want de bijbehorende stukken bleken zoek.

Ten einde raad meldt hij aan de politie dat hij een overval gaat plegen.

'Ik heb gesmeekt om mij aan te houden.'

Maar zo werkt het niet in de rechtsstaat. Je moet het eerst

doen en pas dan komt de politie achter je aan. En dus rijdt Joost naar de Q8.

Nu zit hij opgelucht vast. Geen drugs meer en geen drank. Hij heeft zijn baantjes in de bajes en het gaat hem goed. 'De gevangenis is voor mij de meest veilige plek. Binnen de muren wil ik een nieuw leven opbouwen.'

Aan de pompbediende schrijft hij een brief. 'Ik vind het verschrikkelijk wat ik heb gedaan.' Graag zou hij met het slachtoffer willen praten als het slachtoffer daar behoefte aan heeft tenminste.

De officier van justitie kan het niet waarderen. Zij zegt: 'Dat je problemen hebt, dat je junk bent, is geen reden om strafbare feiten te plegen. Het is geen excuus, het is de verkeerde weg.' De eis: dertig maanden gevangenisstraf, waarvan tien maanden voorwaardelijk.

Na Erik lijkt ook Joost niet ontevreden.

vonnis

Erik bedankt de rechter nadat die hem zes maanden gevangenisstraf oplegt en een tbs met voorwaarden. Voor hem betekent dat binnenkort een veilige plek in een inrichting. De rechtbank onderschrijft de noodkreet van Joost: dertig maanden, tien voorwaardelijk.

Vuurwerkkramp

Het met opzet toebrengen van zwaar lichamelijk letsel is strafbaar.

Een doelbewuste poging daartoe ook. Het beoogde slachtoffer mankeert in dat laatste geval niets omdat het 'feit niet is voltooid'.

Poging mislukt.

Henk overkwam iets anders.

Hij deed iets – tijdens oudejaarsnacht – waarbij gevaar voor zwaar lichamelijk letsel te duchten was. Henk stak tijdens die nacht vuurwerk af, zoals een paar miljoen anderen dat op dat moment ook deden.

Je zou kunnen zeggen dat vuurwerk gevaarlijk is en dat er tijdens de jaarwisseling op miljoenen plaatsen in het land gevaar te duchten is. Er is echter één verschil tussen die paar miljoen anderen en Henk. Henk zit sinds drie maanden, sinds nieuwjaarsdag, vast. En vandaag hoort hij een gevangenisstraf tegen zich eisen van vijftien maanden.

Henk was een man tegengekomen met veel vuurwerk in zijn auto. Henk kreeg een doosje vol. Het leken wel flinke rotjes. Hij dacht dat het siervuurwerk was.

'Het gierde en tolde als een idioot en dan kwam er een luide knal.'

Het bleken lawinepijlen (signaalraketten) te zijn.
Zonder stokjes.

En juist die zijn cruciaal, zeggen de in zittingszaal 14 van de rechtbank van Groningen aanwezige deskundigen van het Nederlands Forensisch Instituut.

Een pijl zonder stokje, zeggen deze deskundigen, is levensgevaarlijk.

Een pijl zonder stokje vliegt alle kanten op.

En dat was wat er tijdens het vreugdevuur op het Marktpllein in het Groninger dorp gebeurde. Het openbaar ministerie rept van een ramp en wat voor één: 'de vuurwerkcramp van Loppersum', staat in de dagvaarding.

Terug naar Henk.

Hij stak dus zijn vermeende siervuurwerk af. Hij gooide een projectiel op het grasveldje, richting de kerk, twee andere gooide hij voor zich uit. Het eerste projectiel vloog vanaf het grasveldje het plein op en raakte het linkerbovenbeen van dorpsgenoot Willem. Dat resulteerde in een schaafwond en nog steeds last van de oren. De twee andere 'pijlen zonder stokjes' belandden in een groepje waar ook Janine (11) en Nynke (8) staan. Janine werd met derdegraads brandwonden aan de linkervoet overgebracht naar het ziekenhuis. Er waren getuigen zat. Henk werd opgepakt.

Tegen de rechters zegt hij erg geschrokken te zijn van wat er is gebeurd.

Zegt: 'Ik had niet de intentie iemand te verwonden. Het was een ongeluk.'

En ook: 'Als er niets was gebeurd, had iedereen gezegd, goh, mooi. Nu wijst iedereen naar mij.'

De officier van justitie: 'Mag u een verwijt worden gemaakt?'

Henk: 'Er is iets gebeurd. Als je iemand slaat, doe je dat be-

wust. Maar ik heb dit niet bewust gedaan. Aan de andere kant: het was wel mijn vuurwerk. Dus...'

De officier concludeert: 'We spreken hier van een zeer ernstig feit dat nog erger had kunnen aflopen. Je moet geen vuurwerk afsteken dat je niet kent.' Dus niks ongeluk, maar een misdrijf, goed genoeg voor een eis van vijftien maanden gevangenis.

Was u dronken, willen de rechters weten.

Henk: 'Broodnuchter.'

'Was u onder invloed dan? Drugs bijvoorbeeld?'

Henk: 'Nee.'

De rechters vragen dat omdat zij het verleden van Henk kennen. Hij heeft een wild leven geleefd. Daarin was hij vaak niet nuchter en wel onder invloed.

Maar na zijn laatste veroordeling gooide hij het over een andere boeg. Nu is hij vrachtwagenchauffeur.

Advocaat Cees Eenhoorn suggereert dat het vroegere leven van Henk kennelijk een rol speelt. Eenhoorn bespeurt in de dossiers elementen van volkswoede.

'Heel Loppersum riep: wij hadden allemaal wel dood kunnen zijn. Dat is natuurlijk onzin. Iedereen is zich doodgeschrokken, dat wel. Maar de dood, die viel niet te duchten.'

De teneur, vervolgt de raadsman, is dat hij in het wilde weg vuurwerk tussen de mensen gooide. 'Zo is het niet gegaan. Loppersum riep: daar heb je hem weer, Gekke Henkie, altijd dronken en knettergek in de kop. Nou niet dus. Het was een ongeluk.'

De raadsman rekent voor: 'Vijftien maanden cel betekent

netto tien maanden brommen. En dan? Haalt heel Loppersum dan opgelucht adem? De drie maanden die hij nu al vastzit, lijken mij ruim voldoende.'

vonnis

Henk wordt veroordeeld tot een jaar celstraf, wegens het opzettelijk teweegbrengen van een ontploffing.

Lauwersoog

*Ik moet weer naar Lauwersoog
Terug op die vissersboot
Zo zout en zo nat
Terug naar de wereld van kerels op zee...*

Dit zingt trompettist Jeroen Zijlstra. Hij zingt over de harde wereld van vissersmannen op zee. Zijlstra's kunnen dat, trompet spelen en zingen.
Geen familie.

Johan is visserman, hij is kapitein op een viskotter te Lauwersoog.

Van zondag tot en met vrijdag is hij op zee. Op zaterdag pleegt hij onderhoud aan het schip en koopt hij proviand in voor de komende week op zee.

Hij is 28 jaar.

Zijn werkgever heeft de rechtbank laten weten dat Johan niet alleen een harde werker is, maar ook een uiterst betrouwbare werknemer.

Johan: 'Het schip is niet van mij, maar ik behandel haar als ware zij de mijne.'

Zo ziet hij er ook uit, rechtdoorzee. Niet heel groot, maar zonder twijfel sterk als een beer, een blauwe zeemanswaardige tatoeage op de gespierde rechterbovenarm.

*De zee is wild, de giek is krom en ik zit er helemaal door.
Alleen de motor stamp, die ouwe dame gaat ervoor.*

Johan is niet een man van veel woorden. Dat zegt zijn moeder die ook in de rechtszaal zit. Helemaal niet na die 28ste oktober. Sinds die dag is hij niet meer de zoon die hij daarvoor was.

Op die dag, even na half elf 's ochtends, verlaat Johan met de bedrijfsbus de haven van Lauwersoog. Om elf uur moet hij bij de huisarts in Zoutkamp zijn.

Nee, hij heeft geen haast, want nog tijd zat.

Was zijn aandacht dan afgeleid, de kop ergens anders? En was er niet een technisch probleem aan boord?

'Ja, maar niet rampzalig of zo.'

En financieel?, vragen de rechters.

'Neuh, wat gedoe met de belastingen, meer niet.'

Strafblad?

Blanco.

Een paar minuten later die ochtend, om twintig voor elf, rijdt Johan op de kruising Kustweg – Marneweg de ouwe Boersma (82 jaar) op de fiets aan.

Johan hoort het aan het begin van de middag van die dag, op het moment dat de politie bij hem thuis zijn verklaring optekent. Tijdens het optekenen gaat de telefoon van de wijkagent. Zojuist is de ouwe Boersma in het ziekenhuis doodgegaan. Inwendig letsel.

De verdrietige zeemansmoeder van de blonde viskotterkapitein zegt dat de impact van het ongeluk enorm is. Er is nauwelijks nog contact met hem mogelijk.

De officier van justitie heeft Johan een misdrijf ten laste gelegd. Op de dagvaarding staat dat Johan roekeloos, in elk geval

aanmerkelijk onvoorzichtig en/of onoplettend heeft gereden. Roekeloosheid is een juridische vereiste om van een misdrijf te kunnen spreken.

Artikel 6 van de Wegenverkeerswet.

De officier van justitie: 'Dit drama kent alleen maar verliezers en dit ongeluk is de nachtmerrie voor iedere verkeersdeelnemer.'

De verkeerspolitie heeft een ongevalanalyse gemaakt.

Drie conclusies:

De oude Boersma heeft een beoordelingsfout gemaakt. Hij had daar op zijn fiets voor de haaiantanden voorrang moeten verlenen.

Johan reed te hard. Minimaal 68, maximaal 78. Hij mocht 60.

Had de zee kapitein zich aan de maximumsnelheid gehouden, dan was het ongeluk te voorkomen geweest.

Johan zegt: 'Ik zag hem. Hij maakte een stoppende beweging. Hij had al een voet van de trapper, alsof hij zou afstappen.'

Rechters: Zag u dat het een oude man was?

Johan: 'Nee, ik zag wel dat hij geen 18 meer was, of een jongeman.'

Rechters: Reed u te hard?

Johan: 'Ik weet het niet meer. Het zou kunnen. Maar ik rijd daar nooit te hard.'

De officier van justitie zegt dat hij dit drama juridisch moet vertalen. Zegt: 'Ik twijfel.' En dat die twijfel in het voordeel van Johan moet uitpakken.

‘Hij heeft de ouwe Boersma gezien en hij mocht erop vertrouwen dat de fietser zou stoppen. Het vertrouwensbeginsel. Toen de ouwe Boersma toch plotseling overstak, stond Johan boven op de rem. Hij was dus alert. We moeten onze oren niet laten hangen naar het gevolg, in dit geval de dood van de fietser. We moeten een oordeel vellen los van het trieste gevolg.’

De officier van justitie vordert vrijspraak voor het door hem zelf ten laste gelegde misdrijf. Rest het feit van de snelheids-overtreding. De officier vindt dat dat feit een geldboete waard is en dat de hoogte meer moet zijn dan een flitspaal normaal-gesproken eist.

Hij eist duizend euro.

Johan hoort de juridische vertaling aan met gebogen hoofd. De rechters vragen wat een eventuele gevangenisstraf voor hem zal betekenen.

Johan, zachtjes: ‘Ontslag.’

De trompettist zingt:

Zijn schip was vertrokken en hij voer niet mee

Een aanblik zonder genade

De haven was leeg, zijn droom lag op zee.

Jongen gestrand op de kade...

vonnis

De rechtbank neemt niet alleen de eis, maar ook de daarbij horende overwegingen van de officier van justitie over: 1000 euro boete (en een voorwaardelijke ontzegging van de rijbevoegdheid voor een periode van zes maanden).

Kwič, Kwač en Kweč

Ze heten Kwič, Kwač en Kweč en komen uit Turkije.

De een bestiert een eethuisje in de provincie Groningen, de ander wil een eethuisje openen en heeft onlangs de vereiste cursus sociale hygiëne met succes afgerond. De derde zoekt werk, wat voor dan ook.

Kwič zegt dat hij niets heeft gedaan. De mensen die hem beschuldigen en hem bij de politie op foto's herkenden, kent hij niet eens.

Kwač denkt dat hij misschien is verward met iemand anders.

Kweč meent dat Turken altijd de schuld krijgen, voor wat dan ook.

Ze zitten gedrieën naast elkaar tegenover de politierechter.

Kwač en Kweč hebben beide dezelfde advocaat.

Kwič doet het zonder, want redeneert hij, als je niets hebt gedaan, dan heb je ook niets te vrezen en dus geen advocaat nodig. Je kunt je toch niet verdedigen tegen iets waar je niets van af weet?

Aan het einde van de drie uur durende zitting denkt hij daar anders over.

Wat zij niet gedaan hebben, maar waar de officier van justitie heel anders over denkt, is het volgende:

Kweč werkt als kok in een cafetaria annex shoarmazaak in Zuidhorn. Lubbe is daar kind aan huis. Hij drinkt er veel, vergokt er nog meer en geeft royaal drankjes weg. Lubbe heeft

de naam de grootste crimineel van het dorp te zijn. Hij zou met regelmaat op Duitsland rijden met drugs.

Kweč vraagt op een goed moment of Lubbe ook voor hem en zijn vrienden een ritje kan maken. Ze hebben tien kilo softdrugs in de markt te zetten.

Lubbe neemt het aanbod aan. Lubbe bespreekt vervolgens de deal met een kennis die het weer vertelt aan Arie (zie *Een fikse*, bladzijde 34). Arie verzint een list.

Op een afgesproken tijdstip neemt Lubbe de tien kilo, verpakt in twee roodgele tassen, in ontvangst bij het BIM-tankstation tegenover de kazerne in Assen. Het plan is dat Kweč in een *schone* auto voorop rijdt en zal waarschuwen als er onverhoopt toch grenscontrole is. Lubbe rijdt daar achteraan. De smokkelroute loopt van Assen naar Groningen, richting Hoogezand en Winschoten en dan zo Duitsland in. Tien kilometer over de grens zullen ze elkaar weer treffen.

Kweč wacht en wacht, maar alles wat komt, geen Lubbe en tien kilo.

Lubbe is kort voor de grens gestopt en heeft de handel overgedragen aan listige Arie.

Dan belt hij de ongerust wachtende Kweč op en deelt mee dat er een kink in de kabel is gekomen. Zegt dat hij op het nippertje aan een politiecontrole is ontsnapt, maar dat hij de drugs heeft moeten weggooien.

Ja, shit, zeg dat wel.

En nee, vraag hem niet waar.

Maar Kwič, Kwač en Kweč zijn niet van gisteren.
Ze hebben het opzetje door en gaan op zoek.

Arie – het zat hem weer eens tegen - vinden ze in Het Trefpunt in Zuidhorn.

Hij krijgt een waarschuwing. De tien kilo moet terug en anders moet er worden betaald: 11.000 euro. Om duidelijk te maken dat het hen menens is, slaan ze Arie met een honkbalknuppel in elkaar. Fiks.

Lubbe hoort dit en kijkt wel uit.

Hij duikt onder.

Zijn ouders geven hem bij de politie op als vermist.

Na bemiddeling betaalt Arie de ingediende rekening.

Hij zou zelfs gezegd hebben dat hij ook wel een pak slaag had verdiend.

Leer Arie de regels van het spel kennen.

Een poging tot de uitvoer van tien kilo softdrugs en afpersing met geweld, dan wel mishandeling, is wat de officier van justitie de drie mannen ten laste legt. Een ernstig feit zegt ze, uitgevoerd door drie heel professionele criminelen. De officier eist de maximale gevangenisstraf die bij de politierechter gevraagd kan worden: allemaal een jaar de gevangenis in.

Ook wil de officier van justitie de 11.000 euro hebben. Immers, dat is wederrechtelijk verkregen voordeel en de bedoeling is nou juist dat misdaad niet mag lonen.

Wij, zegt Kwič, hebben het, zegt Kwač, niet gedaan, zegt Kweč.

De advocaat noemt het dossier mistig en pleit dat er veel losse eindjes zijn. Zo zijn er wel meer Turken die Kwič, Kwač en Kweč heten. Er zijn allerlei verklaringen, maar geen overtuigend bewijs.

De politierechter doet normaliter direct uitspraak.
Over dit verhaal wil ze twee weken nadenken alvorens met
een oordeel te komen.

vonnis

Kweč wordt schuldig bevonden en krijgt een werkstraf opgelegd van 240 uur met acht maanden voorwaardelijke celstraf als stok achter de deur. Kwič en Kwač moeten ieder ook 240 uur werken met drie maanden voorwaardelijke celstraf. Volgens de rechter is niet bewezen dat Kwič en Kwač zich schuldig hebben gemaakt aan de poging tot drugsmokkel. Wel aan mishandeling.

Andere wereld

Ronald is 19, Cleon 20.

Beide genoten een goede opvoeding, op school deden ze het niet onaardig. Geen van de twee kwam eerder in aanraking met justitie.

En nu zitten ze, met hun gebogen jongenshoofden en hippe kapsels, in zittingszaal 14 van de rechtbank van Groningen. De een gaat, als hij strakjes vrijkomt, weer bij zijn moeder wonen, de ander wil zijn school afmaken. En een bijbaantje.

Cleon: 'Het ging mij alleen om het geld. Ik was hongerig. Ik had niet verwacht dat die mensen zo geschokt zouden zijn.'

Ronald zegt: 'Als ik de slachtoffers kan helpen, dan doe ik dat graag. Ik wil wel contact. Dat is voor mij een kleine moeite.'

Cleon: 'Ik verwachtte niet dat ze het als geweld zouden ervaren. Er is niet geslagen of zo.'

Ronald: 'Ik dacht dat ze aangifte zouden doen en dat ze de volgende dag gewoon weer naar het werk zouden gaan. Dat de verzekering de schade wel zou vergoeden.'

Cleon vertelt dat hij een keertje flink is afgetuigd, maar dat hij daarvan, tegen het advies van zijn moeder in, geen aangifte had gedaan. Ronald vindt dat het toch vooral ook een kwestie was van 'op het verkeerde moment op de verkeerde plaats'. Zo zou hij het zien wanneer het hem zou overkomen.

Vlak achter Ronald zit een van de slachtoffers.

Ze schudt haar hoofd en schrijft verdrietig iets op in een schriftje.

In haar dagelijks leven werkt ze met junkies. Nu is ze bang, boos en niet meer dezelfde, zo staat in de brief die ze aan de rechtbank schreef.

Ze voelt zich ook schuldig, dat het haar is overkomen.

Het andere slachtoffer durfde anderhalve week niet thuis te slapen, en nu, vier maanden later, durft ze nog steeds niet alleen over straat. Als ze een buur ziet die een hond uitlaat, vraagt ze of ze eventjes mee mag lopen.

Cleon en Ronald wachten hun willekeurige slachtoffers in het donker op.

Ze zien in de verte het witte licht van een koplamp van een fiets dichterbij komen.

Ze trekken bivakmutsen over hun hoofden.

Ze versperren haar de weg.

Ze dwingen haar mee te gaan, de bosjes in.

Ze denkt dat ze zal worden verkracht.

Ze moet door de knieën.

Ze krijgt het vuurwapen tegen haar hoofd.

Ze dreigen haar dood te schieten.

Ze zeggen, we doen dit niet voor onze lol.

Ze willen geld, pinpas, pincode.

En daarna mag ze in haar doodsangst gaan.

Het andere slachtoffer is vier dagen eerder op soortgelijke wijze te grazen genomen.

Beide berovingen leveren niets op.

Een vriendje dat als maaltijdbezorger in een Chinees restaurant werkt, weet raad. Hij zegt dat op zondagavond altijd veel geld in de zaak aanwezig is. In enveloppen, in de laatjes naast de kassa.

Als de kust veilig is, zal hij bellen.

Cleon en Ronald komen met hun bivakmutsen en pistool langs en maken 330 euro buit. Dat verdelen ze met z'n drieën.

De reclassering adviseert cursussen en werkstraffen.

De officier van justitie piekert daar niet over.

Hij noemt Cleon en Ronald koelbloedig, normloos en onverschillig.

Zegt dat de slachtoffers levenslang hebben.

Dat hij bij het bepalen van de strafeis rekeningen heeft gehouden met de nog jonge leeftijd en het feit dat ze nog niet eerder zijn veroordeeld.

De officier van justitie slaat vervolgens een beetje door.

'Dit soort zaken leidt tot nare wetgeving als de identificatieplicht en tot allerlei maatregelen om het terrorisme te bestrijden.'

Hij eist vier jaar gevangenisstraf per persoon.

Ronald vindt het niks in de gevangenis.

'Ik ben al drie maanden niet thuis geweest. Ik zit daar tussen allemaal criminelen.'

Tussen mensen, zeggen de rechters, die misschien wel dezelfde dingen hebben gedaan als u.

'Ja, als je het zo bekijkt, is dat ook wel zo.'

Cleon is ook niet gecharmeerd van zijn cel, maar hij kan er mee leven.

'Ik krijg op tijd mijn eten, heb veel tijd tot rust te komen en hoef mij niet druk te maken hoe ik er uit zie.'

Ik kijk hen na als ze worden afgevoerd en denk: hoe kan het toch? Hoe kan het dat twee jongens van 19 en 20 jaar oud, met hippe kapsels en goede opvoeding, die het op de havo

niet onaardig doen en nooit eerder rottigheid hebben uitgehaald kennelijk in een heel andere wereld leven dan de wereld die hen de komende jaren even niet wil zien?

vonnis

De rechtbank deelt de visie van de officier van justitie. Vier jaar per persoon.